EL PUNT DE PARTIDA

L'EDUCACIÓ INFANTIL AVUI ÉS UN **REPTE** PRIORITARI

Podem entendre aquest repte des de tres dimensions complementàries:

LA SOCIO-EMOCIONAL

LA PEDAGÒGICA

L'ECOLÒGICA

Amb què ens trobem en la dimensió **socio-emocional**?

. en primer lloc, encara avui, una manca de valoració de l'etapa: són petits, tan sols juguen; en el fons, es menysté als infants com als avis: no són productius i són una càrrega, tot i què, curiosament s'utilitza cada vegada més la seva imatge en els espots publicitaris, aprofitant el seu encant natural

. una crisi important en el marc dels valors, entre d'altres coses per trobar l'equilibri entre el que és individual, el que és col· lectiu, el que és nacional i el que és transnacional, que afecta als aspectes ideològics, culturals, econòmics i personals

. un canvi molt accentuat en l'estructura familiar, que comporta la dificultat per saber incloure, en les seves dinàmiques relacionals, la gestió dels límits i la construcció de la seguretat afectiva dels infants

En la dimensió **pedagògica** ens trobem amb tres preguntes bàsiques:

QUÈ HAN D'APRENDRE ELS INFANTS?

PER QUÈ?

COM?

. L'informe Delors situa aquests aprenentatges en quatre àmbits:**aprendre a fer, aprendre a pensar, aprendre a ser, aprendre a conviure**.
Aquests quatre àmbits estan en completa sintonia amb les dificultats plantejades abans en la dimensió socio-emocional, a banda de que **avui en dia no és suficient saber fer i saber raonar, fan falta, cada vegada més, recursos relacionals i personals.**

. Tenim un bagatge teòric i d'experiència pràctica tan gran que **no podem continuar treballant** a les aules **amb** pressupòsits que pertanyen a **una cultura escolar que està molt desfasada, amb un tipus d'aprenentatge que es sustenta en principis sumatius, que parcialitzen el coneixement i que simplifiquen les dificultats, amb continguts allunyats de la realitat i dels interessos dels infants.**
El nou horitzó cal perfilar-lo des de **la complexitat.**

De la dimensió **ecològica** podem dir que:

. **Cal trobar itineraris d'harmonització en les relacions entre l'home i els entorns naturals** perquè el nostre procés d'humanització corre greu perill si ens arrisquem a perdre el rastre de la nostra evolució filogenètica, intentant seguir l'estela del trepidant avenç de la societat de la tecnologia i de la informació.

UN CANVI DE PARADIGMA

El discurs habitual en l'escolarització de les primeres edats sols ser:

ESCOLA
Institució

INFANTS
Subjectes d'ensenyament

GLOBALITAT
Que resulta ser més una idea que no pas una pràctica real, perquè dels tres aspectes que es desprenen d'aquest concepte: les necessitats de tipus motriu, afectiu i relacional, i cognitiu, sempre es prioritza el cognitiu davant dels altres dos

La proposta que faria per aquest canvi de paradigma de l'escolarització d'aquestes primeres edats seria:

EDUCACIÓ
No es tracta tant de la funció d'una institució sinó més aviat del desplegament d'un projecte comunitari

PERSONA
Els infants com a éssers complets

BENESTAR
Potenciar que els infants, que les persones, tinguin el dret assegurat a una bona vida, que s'ha de desenvolupar en tres àmbits bàsics:

. EL DE LA SALUT (FÍSICA I MENTAL)

. L'AFECTIU I RELACIONAL

. L'INTEL· LECTUAL I CULTURAL

SÍMPTOMES D'ALERTA

Hi ha alguns aspectes que ens porten a pensar en la importància d'aquests tres àmbits:

. cada vegada hi ha més infants, i adults, que pateixen **diferents patologies corporals**, sigui per problemes d'obesitat, i en un altre extrem, d'anorèxia, sigui per tensions musculars que provoquen hèrnies discals, contractures cervicals, tendinitis cròniques, ...

. sembla ser que els darrers estudis confirmen que en un període breu, abans de vint-i-cinc anys, de cada tres persones de vint anys n'hi haurà una que patirà, al llarg de la seva vida algun episodi, que podrà cronificar-se o no, de **malaltia mental** (depressió, brot psicòtic, esquizofrènia, ...)

. és indubtable que **els conflictes relacionals** estan a l'ordre del dia, sigui a nivell familiar, sigui a nivell professional, sigui en l'àmbit dels diferents territoris i cultures nacionals i també a nivell internacional, produint-se unes espirals amb intervencions simètriques que els converteixen en un peix que es mossega la cua, resultant molt difícil la intervenció de qualsevol estament mediador que pugui actuar com a contenidor emocional

. a l'escola es detecta, cada vegada més, una **apatia per tot allò que s'ensuma com a intel· lectual i cultural**, els docents es queixen de que els infants, i els nois i noies, estan dispersos, i han perdut l'interès per aprendre i per utilitzar els recursos que comporten haver de posar en marxa estratègies cognitives complexes, deixant-se arrossegar per un consumisme d'informació simple i alienadora

CONSIDERACIONS IMPORTANTS

Davant d'aquesta situació hi ha algunes consideracions que caldria tenir en compte per **treballar en la direcció d'una educació, a la vegada preventiva, que permeti el creixement de les persones i el seu benestar.** Per fer-ho, ens convé no perdre de vista les petjades que l'evolució filogenètica de la nostra espècie ha de deixar en la seva actualització ontogenètica:

. No podem oblidar que **som matèria i energia**, i en això no ens diferenciem tant d'altres éssers vius, de fet, des dels inicis de la vida allò del que estem fets ja existia. Gairebé, en èpoques recents, tan sols hem incorporat **informació**

. Tanmateix **som animals**, i allò que té a veure amb el cos i el moviment, a banda de les funcions bàsiques de supervivència, ens caracteritza de tal forma que no ens en podem desvincular

. Específicament som éssers relacionals, per tant, éssers emocionals, i cal tenir cura de la nostra vida afectiva com un tresor d'un valor incalculable

. A més, **som éssers racionals**, tenim la indescriptible sort d'haver esdevinguts éssers culturals a partir del desplegament de les nostres capacitats superiors

Curiosament aquest és l'itinerari que ha seguit la construcció del nostre sistema nerviós i la constitució del cervell:

. REPTILIÀ

. LÍMBIC

. CORTICAL

Tres són les característiques que han permès que això sigui així:

. LA DIVERSITAT

. LA COOPERACIÓ

. L'AUTOORGANITZACIÓ

Contrapartida al desordre i a la inestabilitat

UN CAMÍ QUE NO PERMET RETORN JUSTIFICABLE

PRETENDRE FER UN PAS DE GEGANT EN EL TEMPS I EN L'EVOLUCIÓ, ESPECIALMENT A L'ETAPA INFANTIL, EN LA QUE S'ACTUALITZA D'UNA FORMA PROU RÀPIDA TOT AQUEST PROCÉS, I QUEDAR-NOS ENGANXATS EN ALLÒ QUE ÉS NORMATIU I COGNITIU, ÉS UN RISC QUE NO PODEM CÒRRER, UN CONTRASENTIT, QUELCOM QUE VA CONTRA ELS PROCESSOS NATURALS I, PER TANT, DESVIRTUA EL NOSTRE PROCÉS D'HUMANITZACIÓ I CULTURITZACIÓ

Tot plegat ens obliga a prioritzar:

. LA VIVÈNCIA CORPORAL, QUE COMPORTA PERMETRE ALS INFANTS ESTAR ACTIUS, INVESTINT L'ESPAI, EL TEMPS, ELS OBJECTES I ALS ALTRES, A PARTIR DEL PROPI COS I LA SENSORIALITAT

. LA GESTIÓ I REGULACIÓ DE LES EMOCIONS COM A FONT DE CONEIXEMENT D'UN MATEIX I DELS ALTRES

. EL MANTENIMENT, PER NO DIR LA RECUPERACIÓ, DEL PLAER PER CONÈIXER, PER COMPRENDRE EL COMPLEX MON QUE ENS ENVOLTA, A PARTIR DEL DESIG D'UN SABER MÉS GLOBAL, CRÍTIC, INTEGRADOR

El que resulta increïble és que tenim estratègies suficients que fan això quelcom possible, i no pas una utopia:

. LA PSICOMOTRICITAT

. EL JOC SIMBÒLIC, LA DRAMATITZACIÓ, EL DESENVOLUPAMENT DELS DIFERENTS LLENGUATGES EXPRESSIUS

. ELS RACONS, ELS TALLERS, ELS PROJECTES DE TREBALL, LA FILOSOFIA A L'ESCOLA, ...

. I MOLTES ALTRES DE LES QUE VOSALTRES UTILITZEU

L'HORITZÓ DE DIVERSOS ITINERARIS POSSIBLES

Per una part, passar pel:

. PLAER DE SER
Diferenciar-se

. PLAER DE FER
Creativitat

. PLAER DE PENSAR
Transcendint la simplificació

. PLAER DE SER
Poder viure la globalitat a l'hora que
la pertenència a quelcom més universal

Per una altra, la construcció dels diferents nivells d'identitat:

. PERSONAL

. SOCIAL

. ECOLÒGICA

Que s'ha de completar amb el desplegament de:

. L'AUTONOMIA

. LA CREATIVITAT

. LA RESPONSABILITAT

. LA ESPIRITUALITAT

Tot molt important en una societat que navega a la deriva

ALGUNES REFLEXIONS FINALS

Per portar a bon port tot això calen un seguit de canvis substancials:

EN LA NOSTRA FORMA D'INTERVENIR:

. Cedir el màxim possible el protagonisme als infants
. Evitar les simplificacions i parcialitzacions
. Prioritzar els continguts a treballar
.Vincular millor les estratègies metodològiques i obrir espais/grups
. Impregnar l'escola de coneixements científics, a la vegada que donem l'entrada als professionals d'altres camps, afavorint el retorn de l'esperit crític i creatiu, ...

EN LES NOSTRES ACTITUDS PERSONALS:

. Acceptar i respectar la diversitat
. Afavorir l'escolta significativa, que comporta, entre moltes altres coses (donar-se temps, no anticipar-se, ...), fer una tasca d'observació significativa
. Facilitar una llei que ajuda a posar límits a la vegada que seguritza física i afectivament
. Mostrar una gran confiança en les possibilitats dels nens
. Desenvolupar el pensament positiu
. Aprendre a la vegada que aprenen els infants
. Ajudar-los a viure un nivell d'incertidumbre sostenible

EN EL TREBALL EN EQUIP, LA COORDINACIÓ INTER-ETAPES I LA FORMACIÓ:

. Que permeti compartir els aspectes pràctics, teòrics i personals
. Que possibiliti el desenvolupament de les habilitats comunicatives necessàries per a desplegar qualsevol procés educatiu, facilitant la co-intervenció
. Que es sustenti, i ajudi a créixer, l'equilibri emocional de les persones implicades

EN LA VINCULACIÓ DEL NOSTRE PROJECTE EDUCATIU A TOTA LA COMUNITAT:

. És indispensable garantir la participació dels pares a l'escola
. Cal implicar a tots els estaments socials en la complicitat activa d'aquest model educatiu, preventiu, de creixement personal i afavoridor de benestar

LA MARIONETA

Si por un instante Dios se olvidara que soy una marioneta de trapo,
y me regalara un trozo de vida,
posiblemente no diría todo lo que pienso,
pero en definitiva pensaría todo lo que digo.
Daría valor a las cosas,
no por lo que valen, sino por lo que significan.
Dormiría poco, soñaría más,
entiendo que por cada minuto que cerramos los ojos,
perdemos sesenta segundos de luz.
Andaría cuando los demás se detienen,
despertaría cuando los demás duermen,
escucharía mientras los demás hablan,
y, cómo disfrutaría de un buen helado de chocolate!!!
Si Dios me obsequiara un trozo de vida,
vestiría sencillo, me tumbaría de bruces al sol,
dejando al descubierto, no solamente mi cuerpo, sino mi alma.
Dios mío, si yo tuviera un corazón,
escribiría mi odio sobre el hielo, y esperaría a que saliera el sol,
pintaría, con un sueño de Van Gogh,
sobre las estrellas un poema de Benedetti,
y una canción de Serrat sería la serenata que le ofrecería a la Luna.
Regaría con mis lágrimas las rosas,
para sentir el dolor de sus espinas y el encarnado beso de sus pétalos, …
Dios mío, si yo tuviera un trozo de vida, …
no dejaría pasar un solo día
sin decir a la gente que quiero, que la quiero!!!
Convencería a cada mujer u hombre de que son mis favoritos
y viviría enamorado del amor.
A los hombres les probaría cuán equivocados están
al pensar que dejan de enamorarse cuando envejecen,
sin saber que envejecen cuando dejan de enamorarse.
A un niño le daría alas,
pero dejaría que él solo aprendiese a volar.
A los viejos les enseñaría que la muerte no llega con la vejez,
sino con el olvido.
Tantas cosas he aprendido de ustedes los hombres, …
He aprendido que todo el mundo quiere vivir en la cima de la montaña,
sin saber que la verdadera felicidad está en la forma de subir la escarpada.
He aprendido que cuando un recién nacido
aprieta por vez primera, con su pequeño puño, el dedo de su padre,
lo tiene atrapado para siempre.
He aprendido que un hombre únicamente tiene derecho a mirar a otro hacia abajo,
cuando ha de ayudarlo a levantarse.
Son tantas cosas las que he podido aprender de ustedes,
pero finalmente de mucho no habrán de servir,
porque cuando me guarden dentro de esta maleta,
infelizmente me estaré muriendo.

Aquest document se li atribueix a **Gabriel García Márquez**, però no està confirmat